

50 rokov
folklórnej skupiny
ZAMUTOVČAN

50

Vážení čitatelia,

rok 2014 je pre občanov obce, ktorí žijú folklórom veľmi významný. Folklórna skupina Zamutovčan oslavuje 50. výročie svojho vzniku. Aj preto sme sa rozhodli vytvoriť publikáciu venovanú 50 ročnému pôsobeniu folklórnej skupiny na folklórnej scéne, priblížiť jej účinkovanie, pôsobenie, od jej zakladajúcich členov až po súčasnosť v obrazoch. Folklór v obci žije, čomu sa veľmi teším, je vidieť na rôznych aktivitách, ktoré sa v obci dejú. Dá sa povedať, že folklórna skupina Zamutovčan, sa aktívne zúčastňuje väčšiny nielen kultúrnych akcií, ktoré obec usporadúva. Vždy keď som potreboval nejakú pomoc pri akciách, vedel som, že sa môžem plne spoľahnúť na folkloristov. Zamutovčan vždy reprezentoval obec najlepšie ako vedel. A aj touto cestou sa im tu chcem poďakovať za šírenie dobrého mena obce nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí

Nuž milý jubilant Zamutovčan, chcem ti poďakovať za detrajšie účinkovanie na folklórnej scéne, za zvyky a tradície, ktoré vďaka Vám poznávajú ľudia na celom svete a popriať ešte veľa tvorivých členov a nápadov i vystúpení do ďalšej päťdesiatky nielen tu doma, ale aj v šírom svete.

Dušan Višňovský
starosta obce

Keď sa v rokoch 1996 – 2000 odmlčal Zamutovčan, mnohí kompetentí sa ma pýtali, čo sa vlastne stalo so Zamutovčanom. V roku 1999 vtedajší farár Juraj Marcin v kázňach pobádal, vyzýval k obnove skupiny. Vravel: Videl som tancovať súbor z Michaloviec zámutovský fľaškový, videl som tancovať súbor z košíc zámutovskýlaškový, videl som iný súbor tancovať zámutovský čardáš, a ja som v Zámutove a nevidím nič. Niečo s tým robte, nedajte si rozkradnúť čo je vaše. Ak nikto nezoberie skupinu, budem vedúcim ja.

Nechcel som sa dožiť toho, aby farár viedol folklórnu skupinu, tak som to zobral, síce aj na naliehanie starostu Milana Mattu, a riaditeľa osvetu vo Vranove Jozefa Švarbalíka. Jedno ľudové príslovie hovorí: „I tot najmenší šlimačok za sobu ochabi šliz“. V tomto duchu a nádeji som začal pracovať s mládežou. Pán Boh mi dal manželku Annu i dvoch synov, Mareka a Slava, zapálených pre folklór. Poslal mi do cesty synovca Michala Nemca, v tom čase už skúseného tanečníka a choreografa. Mišo urobil dve choreografie, ktoré sa stali trháčkmi, Peruni a Šaffov čerkaný. Ja som s pomocou Mareka postavil čardáš „Neorem nešejem“. Po mnohých úvahach, výskumoch a vlastných predstavách som urobil „Višňovskoho verbunk, ktorý bol ocenený raz prvým, raz tretím miestom na Šaffovej ostrohe. Juro Kollár spracoval Benkov laškový, Marek fľaškový, a s mužskými spevmi, jarnými chorovodmi a karičkami sme dokázali naplniť dvojhodinový program. A prišli aj pozvania na zahraničné festivaly: Poľsko, Ukrajina, Holandsko, Bulharsko, Maďarsko, Francúzsko, Taliansko, Turecko, Česko, Kanada. Z každého zájazdu máme nádherné zážitky. Postupne sme sa zúčastňovali aj slovenských festivalov a folklórnych súťaží, diváci s nami prežívali svoju mladosť, cítili s nami, tešili sa aj plakali. S choreografiou „Od vinkoch po oltár“ sme v roku 2003 na

celoslovenskej súťaži Nositelia tradícií v Banskej Bystrici získali titul Laureát prehliadky. Veľa rokov som nosil v pamäti a v srdci udalosť, keď som naživo videl vypytovanie nevesty bez otca. Tie žalostné spevy, plač matky vdovy, srdcervúci plač mladuchy siroty a plač svadobnej družiny. Toto som chcel dostať na javisko. A so skupinou som dosiahol to, že sme rozplakali celé hľadisko, porotu, ešte aj samotní účinkujúci plakali.

V roku 2009 sme opäť získali „Laureáta“ za pásmo Dzvihaňe parobka. V týchto časoch bolo mládeže veľa, 20 párov tanečníkov na javisku. Radosť a veselosť. Ale prišli aj horšie časy, mládež vyštudovala, nedostatok zamestnania ich prinútila cestovať za prácou, na folklór neostával čas. Veľmi zle nás zasiahla smrť najlepšieho kontraša Guba, speváka Palka Kollára a nakoniec aj legendárneho primáša Češľaka.

A tu chcem touto cestou poďakovať všetkým bývalým aj súčasným členom folklórnej skupiny za krásne, obetavé chvíle, spoločne strávené vo folklórnej skupine Zamutovčan. Doba pre skupiny je teraz ťažká a náročná. Veľká migrácia za prácou, nezáujem mládeže o folklór núti stavať programy na jednotlivcoch. Vždy v programe dominuje jednotlivec a ostatní len dotvárajú scénu. Len dúfam, že ešte prídu aj časy, keď už deti a vnúčatá terajších členov folklórnej skupiny doplnia rady folkloristov a nastúpia na ďalšiu úspešnú cestu interpretácie po svojich predkoch. My všetci sa budeme snažiť pracovať aj naďalej ako ten slimáček, aby po nás niečo ostalo.

Štefan Višňovský
umelecký vedúci

Folklórna skupina Zámutovčan

vznikla v roku 1964, kedy do **Zámutova** prichádza Dr. Ondrej Demo, redaktor Československého rozhlasu, na výskum folklóru v hornozemplínskej oblasti. A bol to práve on, kto vniesol do duší mužov a žien elán, odhodlanosť na vytvorenie folklórnej skupiny.

Pri návšteve Dr. Ondreja Demu sa v miestnej krčme zišli cigánski muzikanti pod vedením primáša Jozefa Feriho Juska. Ich nenapodobiteľná virtuózna cifrovaná hra mala a ešte stále má množstvo obdivovateľov a výborne dotvárala všetky tance. A keď do krčmy prišli aj chlapi, ktorí sa vracali z práce z lesa, a začali spievať zámutovské piesne, tie ho tak očarili, že navrhol Zámutovčanom, aby vytvorili folklórnu skupinu. Chlapi si zavolali aj ženy zo Zámutova a začali tvoriť základ folklórnej skupiny.

Zámutovská muzika, ktorá stála pri vzniku folklórnej skupiny.

Muzikanti: Jozef Feri Jusko 1907 – 1987, Jozef Kroka Češľak 1930 – 2013, Ján Feri 1911 – 1975, Ján Kotľar 1930 – 1996, Juraj Ovšak - Gubo 1936 – 2004

Speváci: Jozef Virostko 1927 – 2013, Ján Ďordovič 1919 - 1985

Zakladajúci členovia FSk Zamutovčan

Medzi najvýznamnejších členov, ktorí stáli pri zrode skupiny, patrili speváci Michal Kiffer, Ján Ďordovič, Jozef Virostko, Ján Halas, Jozef Matta, Ján Mitaľ, Štefan Halas, Július Gaľa, Rybarčák Milan, Antol Michal, Tiňo, Michal, Ondrej Ďordovič, Juraj Šaffa. Spomedzi žien to boli Anna Rybarčáková, Margita Olejárová, Helena Janoková, Anna Demčáková, Alžbeta Klapáková, Anna Ďordovičová, Anna Gaľová, Mária Tiňová a vynikajúca sólistka Anna Jačisková.

Medzi prvými tancami, ktoré sa začali v skupine tancovať, boli čardáš, treščák, čapáš, či krucena, ale aj valcer a kurikrik. Najobľúbenejším tancom mládeňcov bol "Fľaškový". Zvláštny tanec "Verbung" sa tancoval na regrútskej odobierke. Na zábavách dievčatá najradšej tancovali do kola "v karičke". Mužský tanec do kola má názov "Sarku raz" a "Bašistovska". Všetky tieto tance sa tancovali len v malých úpravách v porovnaní s tancami objavujúcimi sa pred vznikom skupiny.

Tanečné začiatky folklórnej skupiny

Fľaškový tanec: Michal Kiffer, Anna Jačisková, Michal Antol

Juraj Šaffa a Mária Veliká

výskum pre Slovenskú televíziu

V tom čase sa folklórna skupina zúčastňovala vystúpení v dedinách po okrese i v kraji. Za výskumom tu chodili etnológovia z celého Slovenska. Nahrala sa LP platňa Zámutovska svadba. V roku 1970 sa vedenia skupiny ujal vtedajší riaditeľ školy PaedDr. Jozef Švarbalik. Vyriešil dovtedy najväčší generačný problém. Spojil skupinu s mládežníckym kolektívom ochotníkov. Podarilo sa mu stmeliť kolektív staršej i mladšej generácie a vytvoril tak vrcholné obdobie skupiny.

Estrádne pásmo Šuka roma bašavel, neskôr pripojené k Fsk Zamutovčan r. 1970

Nová generácia tanečníkov r.1970

Počas 15 ročnej existencie skupiny sa zaznamenalo 320 vystúpení, desiatky uznaní a cien, folklórne televízne filmy: Ej, javor, javor; Zemplínska svadba a Neplačte vy mamička, úspešná reprezentácia na Medzinárodnom festivale Smotra folklóra v Záhrebe a Medzinárodnom trhu Hungexpo.

Ďalšia generácia folklóristov pod vedením Jozefa Švarbalíka

Zábery z filmu Zemplínska svadba

z natáčania filmu Zemplínska svadba v roku 1975

FŠK Zamutovčan sa pravidelne zúčastňovala na okresných, krajských prehlídkach, na festivaloch Východná, Strážnica, České Budějovice, aj na celoslovenských dožinkách v Nitre

VII. Celoslovenské dožinky NITRA 1972

Medzinárodný festival Smotra folklóra v Záhrebe r.1974

15. výročie sa nieslo v duchu troch generácií a uskutočnilo sa v roku 1978

Od roku 1979 sa vedúcim folklórnej skupiny stal Ján Gajdoš, ktorý 4 krát doviedol skupinu až na celoslovenskú súťaž Nositelia tradícií. Najväčšími vtedajšími úspechmi boli dve 2. miesta v rokoch 1982 a 1994

3.generácia Zamutovčanu

3.generácia Zamutovčanu s novou choreografiou Štefana Višňovského - Peruni

Marta Bezeková, terajšia riaditeľka materskej školy ako sólistka r.1981

Andrej Beňko so svojím laškovým tancom

...keď tanečníci postúpia do Á-čka

V roku 1982 sa nakrúcal film Neplačte vy mamička
o rukovaní regrútov na vojnu

Folklórny festival Detva r.1988

Dievčatá v Detve r.1988

Muzikanti v Strážnici r. 1989

Medzinárodný folklórny festival Strážnice r. 1989

My bratrance v Zamutove...Strážnice r. 1989

25. výročie vzniku folklórnej skupiny sa konalo v novembri 1989 po zamatovej revolúcií. Dvojdnový program sa niesol v duchu zámutovských tradícií. Prvý deň programu s názvom Spomienky ukázali účinkujúci zábavu, aká sa na Zámutov patrí.

Regrutska odobirka

Druhý deň výročia s názvom Na mojim vešeľu, už podporili aj zakladajúci členovia folklórnej skupiny. Celý program choreografický pripravil Štefan Višňovský.

25. výročie vzniku folklórnej skupiny Zamutovčan r. 1989

A opäť ďalší pokračovatelia zámutovských tradícií, dievčatá s pásmom Dzivčata podzme še dajak zabavic.

V 90tych rokoch mladých stmelil Juraj Kollár, vinikajúci tanečník, ktorý už predtým absolvoval kurz choreografov. Pritiahol zo dvadsať mladých ľudí a naučil ich chápať a vnímať folklór ako taký. Jeho zásluhou až doteraz chodí mládež po vianočných vinčovačkách a veľkonočných oblievačkách v kroji.

Vinčovačka v Zámutove r. 1991

Mladý Zamutovčan vo Východnej r. 1993

CIOFF festival v Košiciach r. 1994

Celoslovenská súťaž Nositelia tradícií r 1982 (2.miesto)

Celoslovenská súťaž Nositelia tradícií r 1991

Stretnutie rodákov r.1995

V roku 1996 činnosť skupiny utíchla a takmer upadla do zabudnutia. No vďaka *Štefanovi Višňovskému*, ktorý sa na naliehanie miestneho starostu Milana Mattu ako aj farára Juraja Marcina, ujal funkcie vedúceho skupiny, sa skupina v decembri 1999 znovuzrodila. Vlastnými silami začal hľadať mladých ľudí, ktorí by sa chytili pochoodne zvykov a tradícií našich starých materí. A jeho úsilie nevyšlo nazmar. Na prvý nábor záujemcov v januári 2000 prišlo okolo 70 mladých chlapcov a dievčat. Mnohí boli takí, ktorí sa ešte s folklórom vôbec nestretli. No všetci sa dali do práce a tréningu.

A časom prišli aj úspechy. Festivaly v Helpe, Detve, Východnej, Rozhanovciach a Raslaviciach. Ešte viac nabudili túto 5. generáciu nadšencov zámutovského folklóru. Vznikli nové tance v choreografii Michala Nemca, Štefana Višňovského a neskôr aj jeho syna Mareka. Prišli aj pozvania na zahraničné festivaly po celom svete. S počtom 20 párov tanečníkov sa v tejto dobe považovala za najväčšiu folklórnu skupinu na Zemplíne.

Východná 2001

Je chvályhodné, že aj po čase odmlky sa ku mladým opäť pridali aj speváci

Rozhanovce 2004

Od roku 2002 folklórna skupina odtancovala v priemere 40 vystúpení ročne, nebolo festivalu, či obecných osláv v kraji ktorých sa zúčastnili. Vyzdvihnúť treba aj námahu a úsilie pani Anny Višňovskej, ktorá celú skupinu obliekala, obšívala a pripravovala kroje na vystúpenia.

A prišli aj prvé festivalové zázjazy, Poľsko, Ukrajina, Holandsko, Bulharsko, Maďarsko, Francúzsko, Taliansko, Turecko, Česko, Kanada

Holandsko r. 2002

Bulharsko r. 2003

Turecko r.2006

Taliansko 2008

Turecko 2010

Kanada 2012

Slovenské festivaly vo Východnej a Detve

Zamutovčan od svojho znovuzrodenia v roku 2000 získal mnoho ocenení, či už zo speváckych, tanečných, či spoločných choreografií na rozličných súťažiach v okrese, kraji i na Slovensku. Medzi najväčšie ocenenia patrí cena Laureát celoslovenskej prehliadky NOSITELIA TRADÍCIÍ, ktoré sme získali v rokoch 2003 a 2009.

Pásmo „Od vinkoch po oltár“, za ktoré získala folklórna skupiny v Banskej Bystrici v roku 2003 ocenenie Laureát celoslovenskej prehliadky v choreografii Štefana Višňovského a Juraja Kollára.

Rok 2009 bol významný v tom, že Zamutovčan opäť získal cenu Laureát celoslovenskej prehliadky na celoslovenskej súťaži v Liptovskom Mikuláši s pásmom „ Dzvibaňe parobka “ v choreografii Mareka Višňovského.

Spevácka súťaž v Banskom „ROZTOKY“

Celoslovenská súťaž tanečníkov „Šaffova ostroha“

1.miesto Štefan Višňovský

Každoročne počas festivalu vo Východnej nadšenci a milovníci slovenského folklóru z Japonska navštívia Slovensko, aby sa zoznámili s naším folklórom, hudbou, piesňami a tancami. V roku 2009 už po druhýkrát navštívili aj našu obec, kde sa spolu s našou folklórnou skupinou Zamutovčan učili tancovať naše tance na ranči Zaľubova u p. Bilika a išlo im to veľmi dobre. 50- 70 roční Japonci tancovali zámutovský čardáš, verbunk i fľaškový tak ako keby to mali vryté do pamäte od malička. Všetky tieto ale aj iné tance zo Slovenska ich učil tanečný pedagóg Ervín Varga z Bratislavy, ktorý ich aj spevádzal.

Skanzen v Humennom r. 2008

40. výročie vzniku sa uskutočnilo na prelome rokov 2004/2005, kedy Štefan Višňovský vyskladal program z nových tancov, ktoré sa od roku 2000 mladá folklórna skupiny naučila a zo súťažnej scény Od vinkoch po oltár a nakoniec ukázali aj pásmo s názvom Večarky

V novembri 2009 na 45.výročie prijala pozvanie FSK Raslavičan, kde v spoločnom pásme „Zo Zámutova do Raslavic na vešeľe“, v choreografii Moniky Balážovej a Mareka Višňovského pripravili svadobný program najvyššej kvality, v ktorom spojili dvoch najväčších folklórnych rivalov zo Zámutova a Raslavič.

Druhý deň 45. výročia sa niesol v duchu súťažných blokov, s ktorými sa folklórna skupina Zamutovčan predstavila na celoslovenských súťažiach. Zamutovčan sa dokopy 7-krát zúčastnil celoslovenskej súťaže, čo ju radí medzi popredné skupiny s účasťou na súťaži. S počtom 80 účinkujúcich patrilo toto výročie k doteraz jedným z najväčších v dejinách folklórnej skupiny.

6 generácií Zamutovčanu na jednom pódii

Počas 45. výročia folklórna skupina predstavila aj nový CD a DVD nosič s melódiami Jozefa Kroku – Češľaka s názvom Češľakova perša

Čestný hosť a iniciátor založenia folklórnej skupiny Zamutovčan Dr.Jozef Demo, spolu so starostom obce Dušanom Višňovským

Terajšia „online“, internetová doba prináša neobmedzené možnosti všeobecného rozhľadu, ale na druhej strane mládež stráca záujem o folklór ako taký. Aj v Zámutove cítiť menší záujem o tradície a celkové folklórne dianie v obci. Mládež si radšej „vygúgli“, hudbu, spev, tanec a internete ako by mala reálne skúsiť tanec na vlastnej koži. Ale ešte aj tak sa nájdú mladí nadšenci, ktorí majú záujem o zámutovský čardaš, karičku, laškový či fľaškový. Táto 6. generácia síce nemá už ľudový tanec v krvi, ale snaží sa to dohnať poctivými tréningami. Nie každý sa narodí zo zlatom v hrdle, či šikovnosťou v nohách, ale to tu bolo už od začiatkov folklórnej skupiny od roku 1964, boli tu aj lepší speváci a tanečníci, boli aj horší, ale každého z nich spájala láska ku Zámutovcu.

6. generácia Zámutovcu s Kollárovcami r. 2014

Výročný program 50. výročia vzniku FSK Zamutovčan má názov „... bo taký je život...“. Program opisuje život muža – gazdu od narodenia až po smrť. Jeho mladické výstrelky, svadbu, rukovačku, gazdovanie i skon. Program pripravil Štefan Višňovský s Marekom Višňovským a Mirkou Bereščikovou (Vasiľovou). Deti pripravil Juraj Kollár. V programe účinkuje 60 členov folklórnej skupiny.

Túto publikáciu zostavil Marek Višňovský. Fotografie v publikácii boli použité z archívu folklórnej skupiny Zamutovčan, jej členov a sympatizantov. Ďakujem všetkým, ktorí prispeli k tvorbe tejto publikácie. November 2014.